

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 27. februarja 2025 *

„Predhodno odločanje – Zdravila za uporabo v humani medicini – Direktiva 2001/83/ES – Člen 86(1) – Pojem ‚oglaševanje zdravil‘ – Člen 87(3) – Oglaševanje zdravil, ki se izdajajo na recept – Oglaševanje celotnega nabora zdravil v lekarni – Boni, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov – Znižanja cen in plačil s takojšnjim učinkom – Prosti pretok blaga – Člen 34 PDEU – Svoboda opravljanja storitev – Elektronsko poslovanje – Direktiva 2000/31/ES – Člen 3(2) in (4)(a) – Omejitev – Upravičenost – Varstvo potrošnikov“

V zadevi C-517/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 13. julija 2023, ki je na Sodišče prispela 10. avgusta 2023, v postopku

Apothekerkammer Nordrhein

proti

DocMorris NV

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi K. Lenaerts (poročevalec), predsednik Sodišča v funkciji predsednika petega senata, I. Jarukaitis, predsednik četrtega senata, D. Gratsias, E. Regan in Z. Csehi, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: N. Mundhenke, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. junija 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Apothekerkammer Nordrhein M. Douglas, Rechtsanwalt, in A. Bongers-Gehlert, Rechtsanwältin,
- za DocMorris NV M. Plessner, Rechtsanwalt, A. Robert, avocate, in K. Wodarz, Rechtsanwältin,

* Jezik postopka: nemščina.

- za estonsko vlado, M. Kriisa, agentka,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo E. Mathieu, M. Noll-Ehlers in A. Spina, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 24. oktobra 2024

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 86(1) in člena 87(3) Direktive 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 69), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/62/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 (UL 2011, L 174, str. 74) (v nadaljevanju: Direktiva 2001/83).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Apothekerkammer Nordrhein (lekarniška zbornica Severnega Porenja, Nemčija) in DocMorris NV, družbo nizozemskega prava, ki upravlja lekarno, ki posluje po pošti, s sedežem na Nizozemskem v zvezi z odškodninskim zahtevkom, ki ga je vložila ta družba in ki temelji na tem, da naj bi lekarniška zbornica Severnega Porenja pri nemškem sodišču dosegla izdajo začasnih odredb za prenehanje, ki naj bi bile že ob njihovi izdaji neupravičene.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/83

- 3 V uvodnih izjavah 2, 45 in 50 Direktive 2001/83 je navedeno:
 - „(2) Osnovni cilj vseh predpisov, ki urejajo izdelavo, promet in uporabo zdravil, mora biti varovanje javnega zdravja.
 - [...]
 - (45) Tudi pri zdravilih brez recepta bi oglaševanje za širšo javnost lahko vplivalo na javno zdravje, če gre za prekomerno oglaševanje ali če je to slabo pripravljeno. Oglaševanje zdravil širši javnosti bi moralo, kadar je dovoljeno, izpolnjevati nekatera pomembna merila, ki bi jih bilo treba opredeliti.
 - [...]
 - (50) Osebe, usposobljene za predpisovanje zdravil, morajo biti sposobne opravljati svoje funkcije objektivno, nanje pa ne smejo vplivati posredni ali neposredni finančni motivi.“

4 Člen 85c(1) te direktive določa:

„Brez poseganja v nacionalno zakonodajo, ki prepoveduje ponujanje zdravil na recept v prodajo javnosti na daljavo prek storitev informacijske družbe, države članice zagotovijo, da se zdravila ponudijo v prodajo javnosti na daljavo prek storitev informacijske družbe, kakor določa Direktiva 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov o storitvah informacijske družbe [UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 337], pod naslednjimi pogoji:

[...].“

5 Člen 86(1) navedene direktive določa:

„Za namen tega naslova izraz ‚oglaševanje zdravil‘ vključuje vse oblike obveščanja, vključno z obveščanjem od vrat do vrat, agitiranjem ali spodbujanjem z namenom, da se spodbuja predpisovanje, izdajanje, prodaja ali potrošnja zdravil; vključuje zlasti:

– oglaševanje zdravil širši javnosti,

– [...].“

6 Člen 87(3) iste direktive določa:

„Oglaševanje zdravila:

– spodbuja smotrno uporabo zdravila, s tem da zdravilo predstavlja objektivno in brez pretiravanja o njegovih lastnostih,

– ni zavajajoče.“

7 Člen 88(1) in (2) Direktive 2001/83 določa:

„1. Države članice prepovejo oglaševanje širši javnosti zdravil, ki:

(a) se izdajajo le na recept, v skladu z naslovom VI;

[...]

2. Širši javnosti je dovoljeno oglaševati zdravila, ki so zaradi svoje sestave in namena, namenjena in oblikovana za uporabo brez posredovanja zdravnika za diagnostične namene ali za predpisovanje ali spremljanje zdravljenja, po nasvetu farmacevta, če je to potrebno.“

Direktiva 2000/31/ES

- 8 Člen 1(1) in (2) Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399) določa:

„1. Cilj te direktive je prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga z zagotavljanjem prostega pretoka storitev informacijske družbe med državami članicami.

2. Ta direktiva usklajuje, kolikor je to potrebno za doseg ciljev iz odstavka 1, nekatere nacionalne določbe o storitvah informacijske družbe glede notranjega trga, sedeža ponudnikov storitev, komercialnih sporočil, elektronskih pogodb, odgovornosti posrednikov, kodeksov ravnanja, izvensodnih poravn av sporov, sodnega varstva in sodelovanja med državami članicami.“

- 9 Člen 2 te direktive v točki (h) določa:

„Za namene te direktive imajo posamezni izrazi, uporabljeni v tej direktivi, naslednji pomen:

[...]

(h) ‚koordinirano področje‘: zahteve, določene v pravnih sistemih držav članic za ponudnike storitev informacijske družbe ali storitve informacijske družbe, ne glede na to ali so splošne narave ali posebej določene;

(i) koordinirano področje se nanaša na zahteve, ki jih mora ponudnik storitev izpolniti za:

- začetek opravljanja storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede kvalifikacij, dovoljenj in priglasitev,
- izvajanje dejavnosti storitev informacijske družbe, na primer zahteve glede obnašanja ponudnika storitev, zahteve glede kakovosti ali vsebine storitve, vključno z zahtevami za oglaševanje in pogodbe ali zahtevami glede odgovornosti ponudnika storitve;

(ii) koordinirano področje ne zajema zahtev, na primer:

- zahtev glede blaga samega,
- zahtev glede dobave blaga,
- zahtev glede storitev, ki se ne zagotavljajo elektronsko.“

- 10 Člen 3(2) in (4) navedene direktive določa:

„2. Države članice ne smejo omejevati svobode zagotavljanja storitev informacijske družbe iz druge države članice zaradi razlogov, ki spadajo na koordinirano področje.

[...]

4. Države članice lahko v zvezi z neko storitvijo informacijske družbe sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od drugega odstavka, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) ukrepi so:

(i) potrebni zaradi enega od naslednjih razlogov:

- javnega reda, predvsem preprečevanja, odkrivanja in kazenskega pregona kaznivih dejanj, vključno z varstvom mladoletnikov in bojem proti podžiganju sovraštva zaradi rase, spola, veroizpovedi ali narodnosti, ter kršitev človekovega dostojanstva v zvezi s posamezniki,
- varstva javnega zdravja,
- javne varnosti, vključno z varstvom nacionalne varnosti in zaščite,
- varstva potrošnikov, vključno z varstvom investitorjev;

(ii) in naravnani proti storitvi informacijske družbe, ki posega v cilje iz točke (i) ali predstavlja resno in nevarno tveganje, da bo ogrozila te cilje;

(iii) sorazmerni s temi cilji;

(b) država članica je pred sprejetjem navedenih ukrepov ne glede na sodne postopke, vključno s predhodnimi postopki in dejanji v okviru kazenske preiskave,

- zahtevala od države članice iz odstavka 1, da sprejme ukrepe, in ta ni sprejela takšnih ukrepov ali pa niso bili ustrezni,
- uradno obvestila [Evropsko k]omisijo in državo članico iz odstavka 1 o namenu, da sprejme takšne ukrepe.“

Nemško pravo

- 11 Člen 7(1), prvi stavek, Gesetz über die Werbung auf dem Gebiete des Heilwesens (Heilmittelwerbegesetz) (zakon o oglaševanju v zdravstvenem sektorju) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari (v nadaljevanju: HWG), določa:

„Prepovedano je ponujati, napovedovati ali dajati oziroma kot zdravstveni delavec sprejemati ugodnosti in druga promocijska darila (blago ali storitve), razen če:

1. so te ugodnosti oziroma promocijska darila predmeti manjše vrednosti [...]. Ugodnosti in druga promocijska darila za zdravila so prepovedani, če se dajejo v nasprotju s predpisi o cenah, ki veljajo na podlagi [Arzneimittelgesetz (zakon o zdravilih)].

2. se te ugodnosti in promocijska darila

(a) izplačajo v določenem znesku denarja ali znesku denarja, ki se izračuna na določen način [...];

[...]

Ugodnosti in promocijska darila za zdravila iz točke (a) so prepovedani, če se dajejo v nasprotju s predpisi o cenah, ki veljajo na podlagi zakona o zdravilih [...].

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 12 Družba DocMorris upravlja lekarno, ki posluje po pošti, s sedežem na Nizozemskem, ki dobavlja zdravila, ki se izdajajo na recept in brez recepta, strankam v Nemčiji.
- 13 Od leta 2012 je družba DocMorris izvajala različne oglaševalske akcije pri nakupu zdravil, ki se izdajajo na recept in so del njenega celotnega nabora izdelkov.
- 14 Ker je lekarniška zbornica Severnega Porenja menila, da je bil s temi oglaševalskimi akcijami kršen sistem predpisanih cen, ki se na podlagi nemške zakonodaje o zdravilih uporablja za zdravila, ki se izdajajo na recept, je v letih od 2013 do 2015 dosegla izdajo začasnih odredb za prenehanje navedenih oglaševalskih akcij, ki jih je v postopku za izdajo začasnih odredb s sklepom izdalo Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu, Nemčija).
- 15 Na prvem mestu, Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) je 8. maja 2013 sprejelo sklep o začasni odredbi zoper oglaševalsko akcijo, s katero je bila strankam družbe DocMorris, ki so poslale svoje recepte in sodelovale pri nadzoru zdravil, ponujena nagrada med 2,50 EUR in 20 EUR na recept.
- 16 Na drugem mestu, navedeno sodišče je 26. septembra 2013 sprejelo sklep o začasni odredbi zoper oglaševalsko akcijo, ki je določala sistem sponzorstva. Če je prijatelj stranke družbe DocMorris poslal recept, je ta stranka dobila bon v vrednosti približno 150 EUR, veljaven za bivanje v hotelu ali ponudbo za članstvo v Allgemeiner Deutscher Automobil-Club (nemški avtomobilski klub) po znižani ceni. Tudi ta prijatelj je prejel bon v višini 5 EUR za naročilo zdravil, ki se izdajajo brez recepta, ter zdravstvenih izdelkov in izdelkov za nego.
- 17 Na tretjem mestu, navedeno sodišče je 5. novembra 2013 sprejelo sklep o začasni odredbi zoper oglaševalsko akcijo, ki je določala takojšnje znižanje za 10 EUR za poslani recept.
- 18 Na četrtem mestu, navedeno sodišče je 4. novembra 2014 sprejelo sklep o začasni odredbi zoper oglaševalsko akcijo, s katero so se strankam družbe DocMorris po poslanem receptu ponudili boni v višini 10 EUR za poznejši nakup zdravil, ki se izdajajo brez recepta, ter zdravstvenih izdelkov in izdelkov za nego.
- 19 Na petem in zadnjem mestu, Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) je 29. septembra 2015 sprejelo sklep o začasni odredbi zoper oglaševalsko akcijo, na podlagi katere se je stranki po poslanem receptu ponudilo znižanje za 5 EUR, ki se je neposredno odštelo od zneska računa za predpisana zdravila.
- 20 Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) je po sodbi Sodišča z dne 19. oktobra 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, EU:C:2016:776), s sodbama z dne 21. in 22. marca 2017 odločilo, da razveljavi štiri od teh petih sklepov, pri čemer je sklep, sprejet 26. septembra 2013, v zvezi s sistemom sponzorstva ostal veljaven.

- 21 Družba DocMorris je po razveljavitvi teh štirih sklepov zoper lekarniško zbornico Severnega Porenja vložila odškodninski zahtevek, ker naj bi bilečasne odredbe, v okviru katerih so ji bile naložene visoke globe, od trenutka njihove izdaje neupravičene.
- 22 Sodišče prve stopnje, Landgericht Düsseldorf (deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), je ta zahtevek zavrnilo.
- 23 Vendar je Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), pri katerem je bila vložena pritožba, z delno meritorno sodbo spremenilo sodbo Landgericht Düsseldorf (deželno sodišče v Düsseldorfu), ugodilo odškodninskemu zahtevku družbe DocMorris v višini približno 18,5 milijona EUR in v bistvu tudi predlogu te družbe za ugotovitev dodatne škode, nastale zaradi izvršitve začasnih odredb, ter dopustilo vložitev revizije zoper svojo sodbo.
- 24 Tako je farmacevtska zbornica Severnega Porenja vložila revizijo pri Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), ki je predložitveno sodišče, v kateri vztraja pri svojih predlogih za zavrnitev odškodninskega zahtevka v celoti.
- 25 Predložitveno sodišče ugotavlja, da le dve od oglaševalskih akcij, ki so predmet spora, o katerem odloča, in sicer tisti, ki sta bili predmet sklepov z dne 5. novembra 2013 in 29. septembra 2015, spadata na področje uporabe člena 7(1), prvi stavek, drugi del stavka, točka 2, prvi stavek, točka (a), HWG in sta zato zakoniti, ker sta se nanašali na ugodnosti ali promocijska darila v obliki določenega zneska denarja ali zneska denarja, ki se izračuna na določen način. Predložitveno sodišče pa ugotavlja, da oglaševalske akcije, ki so bile predmet sklepov z dne 8. maja 2013, 26. septembra 2013 in 4. novembra 2014, ne spadajo na področje uporabe te določbe HWG in so zato nezakonite.
- 26 Da bi predložitveno sodišče zagotovilo razlago upoštevnihdoločb HWG, ki je v skladu z Direktivo 2001/83, se sprašuje, ali oglaševalske akcije, ki so predmet spora, o katerem odloča in ki se nanašajo na nakup zdravil, ki se izdajajo na recept in so del celotnega nabora izdelkov lekarne, spadajo na področje uporabe te direktive. Ob sklicevanju zlasti na sodbe Sodišča z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil) (C-649/18, EU:C:2020:764), z dne 15. julija 2021, DocMorris (C-190/20, EU:C:2021:609), in z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA (C-530/20, EU:C:2022:1014), se predložitveno sodišče sprašuje, ali so te akcije zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“, v smislu člena 86(1) navedene direktive ali je, nasprotno, njihov namen le vplivati na izbiro lekarne, v kateri stranka kupi zdravilo, ki se izdaja na recept, pri čemer taka izbira ne spada na področje uporabe te direktive.
- 27 Če bi se Direktiva 2001/83 uporabljala, se predložitveno sodišče sprašuje tudi, ali ta direktiva nasprotuje razlagi upoštevnihdoločb HWG, v skladu s katero so prepovedane oglaševalske akcije pri nakupu zdravil, ki se izdajajo na recept, s promocijskimi darili v obliki bonov za poznejši nakup drugih izdelkov, medtem ko so dovoljene oglaševalske akcije s promocijskimi darili v obliki znižanj cen in plačil s takojšnjim učinkom.
- 28 Po mnenju predložitvenega sodišča promocijska darila v obliki bonov ustvarjajo tveganje neupravičenega vplivanja na stranko zadevne lekarne, ker so take oglaševalske akcije namenjene spodbujanju poznejšega nakupa drugih izdelkov. To tveganje naj bi ogrozilo cilj varstva, ki mu sledijo upoštevne določbe HWG, to je boj proti nekritičnemu samozdravljenju, pretirani potrošnji in napačni uporabi terapevtskih izdelkov, ki so lahko nevarni za zdravje.

- 29 Kot je razvidno iz točke 25 te sodbe, pa naj bi bile oglaševalske akcije s promocijskimi darili v obliki znižanj cen in plačil s takojšnjim učinkom na podlagi upoštevni določb HWG dovoljene. Vendar se predložitveno sodišče sprašuje, ali je dovoljenje za take oglaševalske akcije v skladu z Direktivo 2001/83.
- 30 V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali oglaševanje nakupa zdravil na recept iz celotne ponudbe izdelkov lekarne spada na področje uporabe določb Direktive 2001/83 o oglaševanju zdravil (naslova VIII in VIIIa, členi od 86 do 100)?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali je razlaga nacionalnega predpisa (v tem primeru: člen 7(1), prvi stavek, drugi del stavka, točka 2(a), [HWG], ki prepoveduje oglaševanje celotne ponudbe zdravil na recept lekarne, ki posluje po pošti in ima sedež v drugi državi članici, z reklamnimi darili v obliki bonov za denarni znesek ali odstotni popust za poznejši nakup drugih izdelkov, v skladu z določbami naslova VIII in zlasti s členom 87(3) Direktive 2001/83?

3. Dalje, če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali je razlaga nacionalnega predpisa (tukaj: člen 7(1), prvi stavek, drugi del stavka, točka 2(a), HWG), ki dovoljuje oglaševanje celotne ponudbe zdravil na recept lekarne, ki posluje po pošti in ima sedež v drugi državi članici, z reklamnimi darili v obliki neposredno veljavnih popustov in plačil, v skladu z določbami naslova VIII in zlasti s členom 87(3) Direktive 2001/83?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

Pojem „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83

- 31 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 86(1) Direktive 2001/83 razlagati tako, da so oglaševalske akcije pri nakupu zdravil, ki se izdajajo na recept, iz celotnega nabora izdelkov lekarne zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu te določbe.
- 32 Člen 86(1) Direktive 2001/83 pojem „oglaševanje zdravil“ opredeljuje zelo široko, tako da zajema „vse oblike obveščanja, vključno z obveščanjem od vrat do vrat, agitiranjem ali spodbujanjem z namenom, da se spodbuja predpisovanje, izdajanje, prodaja ali potrošnja zdravil“, kar med drugim vključuje „oglaševanje zdravil širši javnosti“, ki s členom 86(2) Direktive 2001/83 ni izrecno izključeno (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 32).
- 33 Ta določba ne vsebuje nobene napotitve na nacionalna prava, zato je treba ta pojem obravnavati kot avtonomen pojem prava Unije, ki ga je treba na celotnem ozemlju Unije razlagati enotno, pri čemer je treba upoštevati ne le besedilo te določbe, ampak tudi kontekst, v katerega je umeščena, in cilje, ki jim sledi ureditev, katere del je (sodba z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 31).

- 34 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da iz jezikovne, sistematične in teleološke razlage člena 86(1) Direktive 2001/83 izhaja, da so s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu te določbe zajete vse oblike obveščanja, navedene v točki 32 te sodbe, ki se nanašajo tako na določeno zdravilo kot na nedoločena zdravila (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 47).
- 35 Poleg tega je iz besedila člena 86(1) Direktive 2001/83 razvidno, da je namen sporočila bistvena značilnost pojma „oglaševanje zdravil“ v smislu te določbe ter odločilen element za razlikovanje med oglaševanjem in zgolj obveščanjem. Če se skuša s sporočilom spodbujati predpisovanje, izdajanje, prodaja ali potrošnja zdravil, gre za oglaševanje v smislu Direktive 2001/83 (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 52).
- 36 Pojem „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83 pa ne zajema oglaševalske akcije, katere namen ni vplivati na stranko, da bi ta izbrala določeno zdravilo, temveč na izbiro lekarne, v kateri bo ta stranka kupila to zdravilo, pri čemer se ta izbira opravi kasneje (glej v tem smislu sodbi z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točki 21 in 22, in z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 50).
- 37 Iz tega sledi, da je treba za ugotovitev, ali je oglaševalska akcija pri nakupu zdravil, ki se izdajajo na recept, iz celotnega nabora izdelkov lekarne zajeta s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83, ugotoviti, ali je namen te akcije spodbujanje predpisovanja, izdajanja, prodaje ali potrošnje zdravil, tudi če so ta zdravila nedoločena, ali pa je namen te akcije le vplivati na izbiro lekarne, v kateri bo stranka kupila zdravila, ki se izdajajo na recept.
- 38 Natančneje, glede oglaševalskih akcij, kakršne so te v postopku v glavni stvari, jih je treba glede na navedeno razlikovati glede na to, ali je oglasno sporočilo omejeno na zdravila, ki se izdajajo na recept, ali pa se to sporočilo nanaša tudi na zdravila, ki se izdajajo brez recepta.
- 39 Na eni strani je treba za oglaševalsko akcijo, kakršna je ta, na katero se nanaša sklep Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013, v skladu s katerim je bila strankam družbe DocMorris, ki so poslale svoje recepte in sodelovale pri nadzoru zdravil, ponujena nagrada med 2,50 EUR in 20 EUR na recept, v bistvu šteti, da vključuje plačilo. Enako velja za oglaševalski akciji, kakršni sta ti, na kateri se nanašata sklepa navedenega sodišča z dne 5. novembra 2013 in 29. septembra 2015, zaradi katerih se zniža cena ali plačilo s takojšnjim učinkom.
- 40 Iz tega sledi, da se sporočilo teh oglaševalskih akcij nanaša na nedoločena zdravila, ki se izdajajo na recept, ne da bi se nanašalo na druge vrste zdravil.
- 41 Ni pa mogoče šteti, da sporočilo navedenih akcij spodbuja predpisovanje ali potrošnja nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, ker je za odločitev o predpisovanju takih zdravil izključno odgovoren zdravnik. Kot je namreč razvidno iz uvodne izjave 50 Direktive 2001/83, mora zdravnik, ki predpisuje zdravila, svoje naloge opravljati objektivno in je z deontološkega vidika zavezan, da ne predpiše nekega zdravila, če to ni primerno za zdravljenje njegovega pacienta (glej v tem smislu sodbo z dne 22. aprila 2010, Association of the British Pharmaceutical Industry, C-62/09, EU:C:2010:219, točka 40). Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 49 sklepnih predlogov, kadar pacient prejme recept, je edina odločitev, ki jo mora še sprejeti glede zdravila, ki se izdaja na recept, ta, v kateri lekarni bo to zdravilo kupil.

- 42 Iz tega sledi, da se oglaševalske akcije, navedene v točki 39 te sodbe, nanašajo na izbiro lekarne, v kateri pacient kupi zdravilo, ki se izdaja na recept, tako da te akcije niso zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83 (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točki 21 in 22).
- 43 Na drugi strani se oglaševalska akcija, kakršna je ta, na katero se nanaša sklep Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 26. septembra 2013, ne nanaša le na zdravila, ki se izdajajo na recept, ampak se nanaša tudi na druge izdelke, zlasti zdravila, ki se izdajajo brez recepta. S to akcijo je bil namreč določen sistem sponzorstva, v skladu s katerim je stranka družbe DocMorris, če je njen prijatelj tej družbi poslal recept, dobila bon za bivanje v hotelu ali ponudbo za članstvo v nemškem avtomobilskem klubu po znižani ceni, medtem ko je bil prijatelju te stranke ponujen bon za naročilo zdravil, ki se izdajajo brez recepta, ter zdravstvenih izdelkov in izdelkov za nego. Enako velja za oglaševalsko akcijo, kakršna je ta, na katero se nanaša sklep navedenega sodišča z dne 4. novembra 2014, ki je prav tako določala, da se strankam družbe DocMorris po poslanem receptu ponudijo boni za poznejši nakup zdravil, ki se izdajajo brez recepta, ter zdravstvenih izdelkov in izdelkov za nego.
- 44 Tako – drugače kot pri oglaševalskih akcijah, navedenih v točki 39 te sodbe – tisti, navedeni v prejšnji točki, spodbujata nakup zdravil, ki se izdajajo brez recepta. Kadar ni obvezen obisk zdravnika, ki predpisuje zdravila, lahko prejemnik bonov, ki ga pritegne ekonomska korist, ki jo ponujajo ti boni, te bone uporabi za nakup zdravil, ki se izdajajo brez recepta, po znižani ceni.
- 45 Ugotoviti je treba, da sta ti oglaševalski akciji s spodbujanjem potrošnje zdravil, ki se izdajajo brez recepta, zajeti s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83.
- 46 Take ugotovitve ne more ovreči dejstvo, da se boni, ponujeni v okviru oglaševalskih akcij, navedenih v točki 43 te sodbe, lahko uporabijo tudi za nakup izdelkov, ki niso zdravila, ki se izdajajo brez recepta, kot so zdravstveni izdelki in izdelki za nego, ker je mogoče šteti, da se ti oglaševalski akciji nanašata tudi na navedene izdelke.
- 47 Na prvem mestu, Sodišče je že razsodilo, da so s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83 zajete oglaševalske akcije, ki spodbujajo nakup zdravil z navajanjem, da se zdravilo prodaja v paketu z drugimi izdelki, ki jih prodaja lekarna (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točki 53 in 54).
- 48 Na drugem mestu, iz uvodne izjave 2 Direktive 2001/83 je razvidno, da je njen osnovni cilj varovanje javnega zdravja. V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da lahko oglaševanje zdravil škoduje javnemu zdravju zaradi tveganj, ki so lahko povezana s prekomerno ali nepremišljeno uporabo zdravil, ki se izdajajo brez recepta (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 40).
- 49 Poudariti je namreč treba posebno naravo zdravil, ki se po svojih terapevtskih učinkih bistveno razlikujejo od drugega blaga. Posledica teh terapevtskih učinkov je, da lahko zdravila, če se uživajo brez potrebe ali nepravilno, resno škodijo zdravju, ne da bi se lahko bolnik ob njihovem jemanju tega zavedal (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 41).

- 50 Bistveni cilj varovanja javnega zdravja pa bi bil v veliki meri ogrožen, če bi se člen 86(1) Direktive 2001/83 razlagal tako, da oglaševalska akcija, katere namen je spodbujanje nakupa zdravil, ki se izdajajo brez recepta, ni zajeta s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu te določbe in se zato zanjo ne uporabljajo prepovedi, pogoji in omejitve, ki so s to direktivo določeni na področju oglaševanja, kadar se sporočilo te oglaševalske akcije nanaša tudi na izdelke, ki niso zdravila.
- 51 Na tretjem mestu, glede na to, da je pojem „oglaševanje zdravil“ v členu 86(1) Direktive 2001/83 opredeljen zelo široko, ta pojem zajema oglaševalske akcije, ki so namenjene stranki lekarne in ki prek sistema sponzorstva spodbujajo potrošnjo zdravil, ki se izdajajo brez recepta, s strani prijatelja te stranke. Ker je namreč „oglaševanje zdravil širši javnosti“ v skladu z besedilom te določbe oblika „oglaševanja zdravil“, zadnjenavedeni pojem zajema oglaševalske akcije, katerih namen je posredovanje sporočila, ki ga prenašajo, med člane te javnosti.
- 52 Na četrtem mestu, razlikovati je treba med oglaševalsko akcijo, s katero se vzpostavlja sistem sponzorstva in na katero se nanaša sklep Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 26. septembra 2013, in oglaševalsko akcijo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 15. julija 2021, DocMorris (C-190/20, EU:C:2021:609). Navedena zadeva se je nanašala na oglaševalsko akcijo, ki jo je lekarna izvedla v obliki nagradne igre, ki je udeležencem omogočala, da pridobijo predmete za vsakdanjo uporabo, ki niso zdravila, pri čemer je bilo treba za sodelovanje pri tej igri poslati naročilo za zdravilo, ki se izdaja na recept. Sporočilo oglaševalske akcije iz navedene zadeve se tako nikakor ni nanašalo na zdravila, ki se izdajajo brez recepta.
- 53 Poleg tega je po mnenju predložitvenega sodišča oglaševalska akcija, na katero se nanaša sklep Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013, na podlagi člena 7(1), prvi stavek, HWG nezakonita, ker taka oglaševalska akcija strankam lekarne, ki pošljejo njihov recept in sodelujejo pri nadzoru zdravil, ponuja nagrado med 2,50 EUR in 20 EUR, ne da bi bilo mogoče ugotoviti natančno višino te nagrade.
- 54 Vendar je iz točke 42 te sodbe razvidno, da taka oglaševalska akcija ni zajeta s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83.
- 55 V teh okoliščinah je treba preveriti še, ali nacionalna ureditev, kakršna je ta iz člena 7(1), prvi stavek, HWG, ki prepoveduje navedeno oglaševanje, vseeno ni nezdržljiva z drugimi določbami prava Unije.
- 56 Iz ustaljene sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da mora Sodišče v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, nacionalnemu sodišču dati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. Posledično, čeprav je predložitveno sodišče svoje vprašanje formalno omejilo samo na razlago določene določbe prava Unije, to Sodišča ne ovira, da predložitvenemu sodišču poda vse elemente razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri odločanju o zadevi, ki mu je bila predložena, ne glede na to, ali se je navedeno sodišče v besedilu svojih vprašanj nanje sklicevalo ali ne. V zvezi s tem mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe izluščiti elemente navedenega prava, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (sodba z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točka 23).

- 57 V zvezi s tem iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, ni jasno razvidno, ali se oglaševalska akcija, navedena v točki 53 te sodbe, izvaja izključno na fizičnih nosilcih (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točka 26) ali pa se izvaja v več oblikah, tako prek spletnega mesta zadevne lekarne kot na fizičnih nosilcih (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točka 48).
- 58 V prvem primeru je končni cilj te oglaševalske akcije spodbujanje prodaje nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, zato se je treba sklicevati na določbe Pogodbe DEU o prostem pretoku blaga (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točki 31 in 32).
- 59 V drugem primeru, navedenem v točki 57 te sodbe, se oglaševalska akcija izvaja tudi z elektronskimi sredstvi, zato spada na „koordinirano področje“ v smislu člena 2(h) Direktive 2000/31, saj je namen te akcije kot celote in ne glede na način, po katerem se dejansko izvaja, pritegniti potencialne potrošnike na spletno mesto zadevne lekarne in promovirati prodajo njenih izdelkov na spletu (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točka 55).
- 60 Zato je treba preučiti, ali je treba člen 34 PDEU in upoštevne določbe Direktive 2000/31 razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, ki zaradi varstva potrošnikov prepoveduje oglaševalsko akcijo, s katero se strankam lekarne s sedežem v drugi državi članici, ki so poslale svoje recepte in sodelovale pri nadzoru zdravil, ponudi nagrada med 2,50 EUR in 20 EUR, ne da bi bilo mogoče ugotoviti natančno višino te nagrade.

Člen 34 PDEU

- 61 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča se prepoved – določena v členu 34 PDEU – ukrepov z enakim učinkom kot količinske omejitve nanaša na vse ukrepe držav članic, ki bi lahko neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno ovirali uvoz med državami članicami (glej zlasti sodbe z dne 11. julija 1974, Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, točka 5; z dne 19. oktobra 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, točka 22, in z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točka 34).
- 62 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da je treba za nacionalno določbo, kakršen je člen 7(1), prvi stavek, HWG, na kateri temelji prepoved oglaševalske akcije iz sklepa Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013 in katere namen je urediti ponudbo ugodnosti in drugih promocijskih daril, ki imajo denarno vrednost, na področju prodaje zdravil, šteti, da „ureja način prodaje“ v smislu sodne prakse Sodišča (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točka 37).
- 63 Kot izhaja iz sodbe z dne 24. novembra 1993, Keck in Mithouard (C-267/91 in C-268/91, EU:C:1993:905), se lahko tak način prodaje izogne področju uporabe člena 34 PDEU le, če izpolnjuje dva pogoja, in sicer, prvič, da se uporablja za vse zadevne gospodarske subjekte, ki opravljajo dejavnost na nacionalnem ozemlju, in drugič, da pravno in dejansko enako prizadene trženje domačih izdelkov in trženje izdelkov iz drugih držav članic (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, točki 35 in 38).

- 64 Glede prvega od teh pogojev je treba ugotoviti, da se v obravnavani zadevi HWG brez razlikovanja uporablja za vse lekarne, ki prodajajo zdravila na nemškem ozemlju, ne glede na to, ali imajo sedež na ozemlju Zvezne republike Nemčije ali v kaki drugi državi članici (sodba z dne 15. julija 2021, *DocMorris*, C-190/20, EU:C:2021:609, točka 39).
- 65 V zvezi z drugim pogojem je treba opozoriti, da je Sodišče že razsodilo, da je cenovna konkurenca lahko pomembnejši konkurenčni parameter za lekarne, ki poslujejo po pošti, kot za tradicionalne lekarne, saj je od tega parametra odvisna njihova možnost, da imajo neposreden dostop na nemški trg in na njem ostanejo konkurenčne (glej v tem smislu sodbo z dne 19. oktobra 2016, *Deutsche Parkinson Vereinigung*, C-148/15, EU:C:2016:776, točka 24).
- 66 V obravnavani zadevi je namen oglaševalske akcije, s katero se strankam lekarne, ki posluje po pošti, zaradi pošiljanja receptov in sodelovanja pri nadzoru zdravil ponudi nagrada med 2,50 EUR in 20 EUR na recept, vzpostaviti cenovno konkurenco s tradicionalnimi lekarnami.
- 67 Glede na zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da prepoved te oglaševalske akcije, kakršno določa nemška ureditev, bolj prizadene lekarne s sedežem v državi članici, ki ni Zvezna republika Nemčija, kot lekarne s sedežem na nemškem ozemlju, kar bi lahko izdelkom iz drugih držav članic bolj oviralo dostop do trga kot domačim izdelkom, tako da taka prepoved pomeni ukrep z enakim učinkom kot količinska omejitve.
- 68 Tako oviro pa je mogoče veljavno upravičiti le, če je primerna za uresničitev zastavljenega legitimnega cilja in ne presega tega, kar je nujno za njegovo dosego (sodba z dne 19. oktobra 2016, *Deutsche Parkinson Vereinigung*, C-148/15, EU:C:2016:776, točka 34).
- 69 V zvezi s tem predložitveno sodišče ugotavlja, da je cilj varstva, ki mu sledi člen 7(1) HWG, preprečiti, da bi pri nakupu zdravil obstajalo tveganje, čeprav le abstraktno, da bi se neupravičeno vplivalo na naslovnike oglaševanja. Oglaševalska akcija, na katero se nanaša sklep *Landgericht Köln* (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013, naj bi ogrozila ta cilj, ker bi lahko naslovniki oglasnega sporočila zaradi navedbe razpona precenili višino nagrade, dodeljene za vsak primer posebej.
- 70 Iz tega sledi, da prepoved te oglaševalske akcije spada na področje varstva potrošnikov – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – ki pomeni nujni razlog v splošnem interesu, s katerim je mogoče upravičiti oviro za prosti pretok blaga (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2014, *Vilniaus energija*, C-423/13, EU:C:2014:2186, točka 50).
- 71 Po eni strani je treba glede primernosti nacionalne ureditve iz postopka v glavni stvari za dosego cilja varstva potrošnikov ugotoviti, da ta ureditev omogoča, da se prepreči, da bi potrošniki precenili višino nagrade. Tveganje precenitve te nagrade je namreč lahko veliko za potrošnike, ki kupujejo draga zdravila ali ki jih morajo zaradi kronične bolezni kupovati redno.
- 72 Po drugi strani ta ureditev ne presega tega, kar je potrebno za varstvo tega cilja, ker prepoveduje oglaševalsko akcijo, na katero se nanaša sklep *Landgericht Köln* (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013, ki določa razpon ravni nagrad, ne da bi bili potrošniki seznanjeni z metodo izračuna nagrade, ki jo uporablja zadevna lekarna. Tako niti normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren povprečen potrošnik (sodbi z dne 13. januarja 2000, *Estée Lauder*, C-220/98, EU:C:2000:8, točka 27, in z dne 16. januarja 2014, *Juvelta*, C-481/12, EU:C:2014:11, točka 23) ne bo mogel izračunati natančne višine te nagrade.

- 73 Iz tega sledi, da je treba člen 34 PDEU razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki prepoveduje oglaševalsko akcijo, s katero se strankam lekarne, ki posluje po pošti, ponudi nagrada od 2,50 EUR do 20 EUR na recept, ne da bi bilo mogoče ugotoviti natančno višino te nagrade.

Direktiva 2000/31

- 74 Opozoriti je treba, da člen 85c(1) Direktive 2001/83 določa, da morajo države članice zagotoviti, da se zdravila ponudijo v prodajo javnosti na daljavo prek storitev informacijske družbe v skladu z vrsto pogojev, ki so določeni v tem členu. Vendar ta obveznost ne posega v nacionalno zakonodajo, ki prepoveduje ponujanje zdravil, ki se izdajajo na recept, v prodajo javnosti na daljavo prek teh storitev.
- 75 Iz tega sledi, da kadar namembna država članica dovoli tako ponujanje, za kar se zdi, da velja v obravnavani zadevi, ta država članica v zvezi s temi storitvami v skladu s členom 3(2) Direktive 2000/31 načeloma ne sme omejevati prostega pretoka storitev informacijske družbe iz druge države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točka 60).
- 76 V obravnavani zadevi prepoved oglaševalske akcije, kakršna je ta iz sklepa Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013, ki jo naloži država članica, omejuje možnost lekarne s sedežem v drugi državi članici, da se predstavi svojim potencialnim strankam v prvi državi članici in da promovira storitev spletne prodaje svojih izdelkov, ki jim jih ponuja (sodba z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točka 61).
- 77 Zato je treba šteti, da taka prepoved omejuje svobodo opravljanja storitev informacijske družbe.
- 78 Ob tem lahko države članice v skladu s členom 3(4)(a) Direktive 2000/31 v zvezi z neko storitvijo informacijske družbe sprejmejo ukrepe, ki odstopajo od odstavka 2 tega člena 3, najprej, če so ti ukrepi nujni, da se zagotovi javni red, varovanje javnega zdravja, javna varnost ali varstvo potrošnikov, dalje, če so ti ukrepi naravnani proti storitvi informacijske družbe, ki dejansko posega v te cilje ali predstavlja resno in nevarno tveganje, da bo te cilje ogrozila, in nazadnje, če so ti ukrepi sorazmerni z navedenimi cilji (sodba z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točka 63).
- 79 Glede pogojev nujnosti in sorazmernosti, določenih v členu 3(4)(a) Direktive 2000/31, je treba pri presoji skladnosti zadevne nacionalne ureditve s pravom Unije upoštevati sodno prakso v zvezi s členoma 34 in 56 PDEU, ker se ti pogoji v veliki meri prekrivajo s pogoji, ki jih je treba spoštovati pri kakršnem koli omejevanju temeljnih svoboščin, zagotovljenih s tema členoma Pogodbe DEU (sodba z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točka 64).
- 80 Tako je treba iz istih razlogov, kot so bili že navedeni v točkah od 70 do 72 te sodbe, navesti, da je treba člen 3(4)(a) Direktive 2000/31 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki prepoveduje oglaševalsko akcijo, kakršna je ta, na katero se nanaša sklep Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu) z dne 8. maja 2013.

81 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 86(1) Direktive 2001/83 razlagati tako, da:

- oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, v obliki znižanj cen in plačil niso zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu te določbe;
- so s tem pojmom zajete oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, s promocijskimi darili v obliki bonov za poznejši nakup zdravil, ki se izdajajo brez recepta.

Člen 34 PDEU in člen 3(4)(a) Direktive 2000/31 je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki zaradi varstva potrošnikov prepoveduje oglaševalsko akcijo, s katero se strankam lekarne s sedežem v drugi državi članici, ki so poslale svoje recepte in sodelovale pri nadzoru zdravil, ponudi denarna nagrada, ne da bi bilo mogoče ugotoviti natančno višino te nagrade.

Drugo vprašanje

- 82 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje je treba šteti, da predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 87(3) Direktive 2001/83 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki prepoveduje oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, s promocijskimi darili v obliki bonov, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov, kot so zdravila, ki se izdajajo brez recepta.
- 83 Kot je bilo navedeno v točkah 48 in 49 te sodbe, lahko oglaševanje zdravil, tudi če se nanaša na zdravila, ki se izdajajo brez recepta, škoduje javnemu zdravju, zato za takšno oglaševanje veljajo prepovedi, pogoji in omejitve, določeni v Direktivi 2001/83 (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 59).
- 84 Poleg tega je bila s to direktivo izvedena popolna harmonizacija na področju oglaševanja zdravil. Posledično, kadar državam članicam ni izrecno dana možnost, da določijo drugačna pravila, so edine zahteve, ki jih lahko predpišejo za oglaševanje zdravil, tiste, ki so določene v navedeni direktivi (sodba z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 60).
- 85 Kot je bilo navedeno v točki 45 te sodbe, so oglaševalske akcije, ki so predmet tega vprašanja za predhodno odločanje, sicer povezane z nakupom zdravil, ki se izdajajo na recept, vendar spodbujajo zgolj potrošnjo zdravil, ki se izdajajo brez recepta. Iz tega sledi, da se člen 88(1)(a) Direktive 2001/83, ker je namen teh akcij spodbujanje potrošnje zadnjenavedene vrste zdravil, za te akcije ne uporablja.
- 86 Kar zadeva oglaševalske akcije, ki spodbujajo potrošnjo zdravil, ki se izdajajo brez recepta, namenjene širši javnosti – kot so oglaševalske akcije, na katere se nanaša nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari – je treba navesti, da spadajo med pogoje in omejitve, ki urejajo načelno dovolitev takega oglaševanja v členu 88(2) Direktive 2001/83, tisti pogoji in omejitve, ki so določeni zlasti v členu 87 te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 61).

- 87 Čeprav iz člena 88(2) Direktive 2001/83 izhaja, da je oglaševanje zdravil, ki se izdajajo brez recepta, dovoljeno, morajo tako države članice zato, da v skladu z glavnim ciljem varovanja javnega zdravja, ki je izpostavljen v uvodnih izjavah 2 in 45 te direktive, preprečijo nastanek tveganj za javno zdravje, prepovedati, da se v oglaševanje teh zdravil širši javnosti vključijo elementi, ki lahko spodbujajo nesmotrno uporabo takih zdravil (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 63).
- 88 V zvezi s tem člen 87(3) te direktive določa, da mora oglaševanje spodbujati smotrno uporabo zdravila s tem, da zdravilo predstavlja objektivno in brez pretiravanja o njegovih lastnostih in da ni zavajajoče. V tej določbi je ponovljena potreba, izražena v uvodni izjavi 45 te direktive, da se prepreči oglaševanje, ki je prekomerno ali slabo pripravljeno in ki bi lahko vplivalo na javno zdravje (glej v tem smislu sodbo z dne 8. novembra 2007, Gintec, C-374/05, EU:C:2007:654, točka 55).
- 89 V zvezi z zdravili, ki se izdajajo brez recepta, je Sodišče že razsodilo, da končni potrošnik sam brez pomoči zdravnika oceni koristnost ali potrebnost nakupa takih zdravil. Vendar ta potrošnik nima nujno posebnih in objektivnih znanj, na podlagi katerih bi lahko ocenil njihovo terapevtsko vrednost. Oglaševanje lahko torej izjemno pomembno vpliva na oceno in izbiro navedenega potrošnika, tako glede kakovosti zdravila kot glede količine, ki jo je treba kupiti (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 65).
- 90 Oglaševanje, ki potrošnika odvrne od objektivne ocene potrebe po jemanju zdravila, tako spodbuja nesmotrno in prekomerno uporabo tega zdravila (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 67 in navedena sodna praksa).
- 91 V obravnavani zadevi lahko potrošnik z uporabo bonov iz postopka v glavni stvari po znižani ceni kupi izdelke iz celotnega nabora izdelkov zadevne lekarne, razen zdravil, ki se izdajajo na recept. Potrošnik lahko na primer izbira med nakupom zdravil, ki se izdajajo brez recepta, in nakupom drugih potrošniških izdelkov, kot so zdravstveni izdelki in izdelki za nego. Oglaševalske akcije, kakršne so te, na katere se nanaša to vprašanje za predhodno odločanje, tako enačijo zdravila, ki se izdajajo brez recepta, z drugimi potrošniškimi izdelki, ki jih ponuja lekarna.
- 92 Tako enačenje pa lahko privede do nesmotrne in prekomerne uporabe zdravil, ki se izdajajo brez recepta (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 68), ker prikriva zelo specifično naravo teh zdravil, ki se zaradi svojih terapevtskih učinkov bistveno razlikujejo od drugega blaga. To enačenje potrošnika odvrta od objektivne ocene nujnosti jemanja navedenih zdravil.
- 93 V teh okoliščinah je treba šteti, da prepoved, kakršna je ta iz ureditve iz postopka v glavni stvari, ustreza bistvenemu cilju varovanja javnega zdravja, ker se z njo preprečuje razširjanje elementov oglaševanja, ki spodbujajo nesmotrno in prekomerno uporabo zdravil, ki se izdajajo brez recepta (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, točka 69).
- 94 Glede na zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba 87(3) Direktive 2001/83 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki prepoveduje oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, s promocijskimi darili v obliki bonov, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov, kot so zdravila, ki se izdajajo brez recepta.

Tretje vprašanje

- 95 Glede na odgovor na prvo vprašanje na tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 96 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. Člen 86(1) Direktive 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/62/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011,

je treba razlagati tako, da

- oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, v obliki znižanj cen in plačil niso zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu te določbe;
- so s tem pojmom zajete oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, s promocijskimi darili v obliki bonov za poznejši nakup zdravil, ki se izdajajo brez recepta.

Člen 34 PDEU in člen 3(4)(a) Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju),

je treba razlagati tako, da

ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki zaradi varstva potrošnikov prepoveduje oglaševalsko akcijo, s katero se strankam lekarne s sedežem v drugi državi članici, ki so poslale svoje recepte in sodelovale pri nadzoru zdravil, ponudi denarna nagrada, ne da bi bilo mogoče ugotoviti natančno višino te nagrade.

2. Člen 87(3) Direktive 2001/83, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/62,

je treba razlagati tako, da

ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki prepoveduje oglaševalske akcije pri nakupu nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept, s promocijskimi darili v obliki bonov, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov, kot so zdravila, ki se izdajajo brez recepta.

Podpisi